

הרדיולוגיה בישראל

הצגה בפני הועדה לחיזוק הרפואה הציבורית

פרופ. יעקב סוסנה
יו"ר איגוד הרדיולוגים בישראל
מנהל מערך הדימות בבתי החולים של הדסה

מהי רדיולוגיה?

MRI

פרס נובל ברפואה 2003

**Paul C. Lauterbur and Peter
Mansfield**

תחומי המקצוע

צילומי רנטגן ▶

US ▶

CT ▶

MRI ▶

רדיולוגיה פולשנית ▶

- צנתורי מוח וגוף (לא לב)

- טיפול זעיר פולשני בחולי

סרטן

דימות שד ▶

מהו המקצוע ?

- ▶ מקצוע תשתית בדומה לרפואת חירום, פתולוגיה, ומעבדות
- ▶ קיים בכל מקום גם במקום בו אין חדר מיון
- ▶ טיפול בילוד או פג וכן בקשיש מעל גיל 100
- ▶ בדיקות אלקטיביות מחד ומצבים מסכני חיים מאידך

מיהו הרדיולוג?

הרדיולוג

▶ רופא מומחה לאחר 5 שנות התמחות ועמידה בבחינות של המועצה המדעית

▶ תחומי העיסוק:

- התאמה הבדיקה לשאלה הקלינית
- תכנון הבדיקות
- ביצוע הבדיקות
- פענוח
- טיפול ומעקב אחר הנבדקים

המצב בארץ

- ▶ כ 450 רדיולוגים בבתי החולים ובקהילה
- ▶ כל אחד זקוק במהלך חייו לפענוח רדיולוג
- ▶ האם אכן זה קורה?

ישנם כ – 25 מכוני דימות בכ - 25 בתי חולים בארץ הפועלים בצורה

אחידה

התפלגות המומחים והמתמחים הנה:

- 62% מומחים (כ – 325 מומחים)

- 38% מתמחים (כ - 125 מתמחים)

כל המחלקות מתעסקות בהוראה (פנימית ואקדמית)

ע"פ נתוני משרד הבריאות, כ- 7% מהמומחים הנם מעל גיל 65.

היקף הפעילות:

► גידול בהיקף הפעילות בשנים 1995-2012 :

■ CT: עלייה של כ-9% בשנה

■ MRI: עלייה של כ-9% בשנה

■ US: עלייה של כ-3.5% בשנה

► לנתונים אלו ניתן להוסיף הן את העלייה במורכבות הבדיקות והן בהיקף הצילומים להשוואה המאריכים את משך הפענוח בפועל.

► בנוסף, יש לציין כי בשנת 2011 נרכשו ונכנסו 10 מכונות MRI (פי 2 ממספר המכשירים קודם לכן)

► , אך ללא תוספת תקינה.¹⁰

מס' רופאים רדיולוגים ל-100,000 תושבים

בארה"ב, רופאים רדיולוגים הנם 4% מכלל הרופאים ואילו בישראל, רופאים רדיולוגים הינם 1.7% מכלל הרופאים.

ארה"ב

12.18

ישראל

4.45

יפן

3.84

על פי נתוני משרד הבריאות ונתוני הלמ"ס

משמעויות חוסר התקינה

עיכוב הטיפול ומתן תשובות לחולים:

- ▶ זמינות הבדיקות: היווצרות בעיית זמינות (תורים ארוכים עד 6 חודשים) של שירותים רדיולוגיים (בתוך ביה"ח וגם בקהילה)
- ▶ כדוגמת MRI רגיל ובמיוחד MRI בהרדמה, או MRI ערמונית
- ▶ עיכוב במתן תשובות: עיכוב בטיפול עקב עליה במשך ההמתנה לקבלת הפענוח (זמני תגובה איטיים לפענוחים ואבחנות המתבטאים ב-15-20 ימים בקהילה, בשעות המתנה רבות במיון וברמת ימים במחלקות ביה"ח)
- ▶ ממצאים מסכני חיים בקהילה מדווחים באיחור (תסחיף ריאתי)
- ▶ קושי ועומס בבתי חולים וביחוד על מתמחים באבחון אירוע מוחי, אירוע לבבי, תסחיף ריאתי, מיפרצת אבי העורקים, מאורע בטני חריף, טראומה מורכבת, פגיעות רב –

משמעויות חוסר התקינה

פגיעה באיכות הפענוח:

- ▶ אי-פענוח כללי: אי פענוח של כ-30% מכלל הצילומים (צילומים קונבנציונאליים בעיקר) ומפוענחים בפועל ע"י הרופא המפנה.
- ▶ ירידה באיכות השירות בגלל עומס יתר על הרופא וחוסר ברופאים

האם מישהו פענח את צילום החזה שלך?
האם החולה הוא היחיד הרואה את הצילום
של עצמו?

ציטוט מתוך דוח מבקר המדינה

► ועדת הדימות המליצה להנהיג שיטת תקינה המבוססת על מספר בדיקות למיטה ולא על מספר המיטות, וכן המליצה להנהיג שיטה המבוססת על ההבדלים בין הבדיקות על פי מורכבותה של כל בדיקה ועל פי דפוסי העבודה הנדרשים בה - אבחון, טיפול והתערבות פולשנית. כן המליצה הוועדה לקבוע מפתח תקינה לפעילות אמבולטורית.

► המלצות ועדת הדימות לא יושמו, ובדיון במועצה הלאומית לדימות מינואר 2008 צוין שיש מחסור חמור בכוח אדם בתחום הדימות, שמספר הבדיקות נמצא בעלייה מתמדת, שמספר התקנים מוקפא, שהגיל הממוצע של הרדיולוגים הפעילים הולך ועולה בעוד מספרם הולך וקטן, ושההתמקצעות בתחום הטכנולוגיות המתקדמות מושך אליו כוח אדם צעיר ומדלל את כוח האדם העוסק בשירותי הדימות האבחנתי הרגיל (למשל צילומי רנטגן). בדיון צוין כי מצב זה ילך ויחמיר, יפגע באיכות האבחון הרדיולוגי ויגרום לירידה בתחום הטיפול הקליני. **לכן נקבע בדיון כי יש צורך דחוף לפתור את הבעיה על ידי הוספת תקנים.**

כיצד לחזק את הרפואה
הציבורית?

חיזוק מקצועות התשתית

המצב הקיים

► תקינת חסר

► פערים בין מרכז לפריפריה

► כ 30 רדיולוגים ישראליים שעלו מארה"ב מספקים שירותי טלרדיולוגיה לחו"ל

► כ 12% מהרופאים שנוסעים להשתלמויות עמיתים אינם שבים לארץ

► משבר חריף ברפואה האמריקאית עם קיצוצי שכר ופיטורים לקראת OBAMACARE

צעדים אפשריים

► גיוס רדיולוגים ישראלים אמריקאים בארץ
למערכת הרפואה הישראלית הציבורית- המדובר
ברדיולוגים מומחים ומיומנים החיים בישראל

■ עליה אפשרית של 8% במספר הרדיולוגים

► מסע לאומי להחזרת רופאים ישראלים שעזבו לאחר
השתלמות עמיתים, בהובלת משרד הבריאות
ובשיתוף משרד הקליטה

■ נכונות מצידנו ליזום פיילוט בכנס הרדיולוגי האמריקאי
(RSNA) בו משתתפים כ 65000 אנשים וכ 35000
רדיולוגים (הכנס הרפואי הגדול בעולם)

השתלמות עמיתים - FELLOWSHIP

- ▶ מעמד ביניים רפואי בין מתמחה למומחה
- ▶ התמקצעות בתת מקצוע
- ▶ משך ההשתלמות בין שנה לשנתיים
- ▶ קיימת יכולת מקצועית ואקדמית לקיום עשרות השתלמויות עמיתים בארץ
- ▶ כיום מוכרות 18 השתלמויות בלבד כשמוכרים 56 מסלולי התמחויות
 - רדיולוגית ילדים
 - דימות מח ומערכת העצבים- בשלבים מתקדמים
 - רדיולוגיה פולשנית- בשלבים ראשוניים

יתרונות להשתלמות עמיתים

- תקנים צבועים
- חיזוק הפריפריה תוך פרק זמן קצר
- יתרון לבתי החולים הגדולים להם נוסף כוח עבודה מיומן (רופא מומחה משתלם) לפרק זמן קצוב
- פוטנציאל התחרות קטן
- הקטנת "בריחת המוחות"
- שיפור השירות לחולה

סיכום

► הרדיולוגיה כמקצוע תשתית הינו קריטי במתן השירות למטופלים

► חיזוק הרפואה הציבורית אפשרי על ידי :

- תקינה הולמת את הדרישות

- גיוס רדיולוגים ישראלים אמריקאים בחיים בארץ למערכת הרפואה הישראלית הציבורית

- מסע לאומי להחזרת רופאים

- התמקדות בהשתלמויות עמיתים